

המחנה

ערתו שבועי

לכל עיני החיים, לספרות ולמדעים ולכל עיני היהודים.

יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה על המצפה

באוסטריא אונגרי: לשנה 7. — חתמים 3.50 — חצי שנה 1.75 — רבע

באשכנז: לשנה 8. — חתמים 9.50 — חצי שנה 4.75 — רבע

חותמים ומודעות מקבל גם הפרלאג של M. Hübner במחיר Nadwórna אין הנחה מהמחיר.

מחיר גליון בודד 14 הלר. מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים לפי גדל השטח. ברכת מ"ט 60 הלר. הודעת אירוסין כתר. זו או זו בראש הגליון שני כתרים המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא רק יש מקומו החדש, כי גם שם מקום בית הדאר הקודם. קאנטא של פאסטשעק נומר 76.918 האדרסה לבית הפוערת ולאדמיניסטריה „HAMICPE“ Kraków, (בחוק לארץ להוסיף: Oesterreich) כ"ע"פ: רהוב סעבאסטיאנא 32

Kraków, 30 Czerwca 1911.

גליון כו.

קראקא, ד' תמוז פ' קרח התרע"א.

מי מקבל עליו את האחריות.

באוסטריא ובצרפת התפטר המניסטריות בראותן כי אין להן עוד רוב דעות במועצת העם ואין להן על מי להשען בהנהגת צרכי המדינות. בנוגע לצרפת הנה שם חזיון נפרץ הוא, שאין המניסטרים יכולים לעמוד בראש הנהגת המדינה אף רגע אם יסתיר רוב הפרלמנט את פניו מהם. בממשלה דמוקרטית כצרפת, שאין לממשלה באמת על מי לסמוך רק על באי-כח העם, אי-אפשר לה לעמוד בהסתיר מורשי העם פניהם ממנה. זהו דבר מוכן מאליה, כמו שמצד אחר מוכן ומאליו הוא, כי במדינה, שאינה מתנהגת על פי העם מורשיה אלא כל גורלה תלוי במוצא פי היחיד המושל כחפצו במדינה כזאת ישחק המניסטרים להסתרת העם את פניו ממנו והוא מנהל את העם בעל כרחו כל זמן שהמושל היחיד יאיר פניו אליו. מצב פוליטי כזה ראינו בימים האלה ברוסיה, שם הראו שני בתי מועצת הממלכה, הסוביעט והדומה, שאינם בוטחים עוד במניסטרים של סטולפיין והמרו את פיו בדברים חשובים, שכל הנהגת הממלכה תלויה בהם והמניסטרים שמע תוכחתו ולא עזב את כנו לא מפיחם של באי-כח העם הוא זה, אלא מפי המושל היחיד וזה עורנו בוטח בסטולפיין ומביע אמונתו בו. גם את האופן הזה אנו מבינים היטב.

באוסטריא אין ממשלה דמוקרטית גמורה כמו בצרפת, כי הרי בדברים העקריים של הנהגת הממלכה אין הממשלה תלויה כלל בבתי מועצת העם. בעיני הפוליטיקה החיצונה אין הממשלה שואלה את הפרלמנט ואינה נזקקת להסכמתו וכן בעיני הצבא והצי. הממשלה

חנו גם בעיני חלק מן העם האשכנזי ואינו יכול להשען עוד על „בלוק“ אשכנזי שלם, עוז גם הוא את משמרתו.

אנחנו היהודים אין לנו לא ממלכה, לא פרלמנט ולא מניסטרים והפוליטיקה שלנו נכשלה, מערה רגלה ונפרה כלה. ובעל-כרחנו תעלה גם על לבנו השאלה הטבעית: במי האשם? מי הייב באחריות המפלה הזאת ועל מי להוציא ממנה את העקבות? אמנם התשובה קרובה: לא אחד מאתנו חייב באחריות המפלה, כי אם אחרים, מנהיגי הפולנים, שאינם רוצים בפוליטיקה יהודית, לפי שקשה להם תקומת עוד עם אחד בארצם, להביא בסכנה את ההגמוניה שלהם במדינה, את שלטונם על הוותנים, את רוב הכנין והכנין. הפוליטיקה היהודית היא איפא שארת החיים והקיום לעם הפולני המושל במדינה, אפשר להשיב גם, שאפילו הממשלה המרכיזית בוויין אינה רוצה בפוליטיקה יהודית וגם לה יש מעמם לדבר. ראשית היא בתור עומדת בראש ממלכה קתולית רעה עינה בתקומת הלאום היהודי, שלפי המסורה הקתולית כבר אבד זכרו ולא יקום עוד, ושנית הממלכה הזאת סובלת כל כך מרוב הלאומים יושבי הארץ הזאת, שכל אחד דוחק רגלי חברו ולמה לה לצרף חרשה, להוסיף עוד לאום אחד הדורש זכויות לאומיות, להרבות את המהומה במדינה ולהוסיף עוד שאלה לאומית אחת על הישנות, שקשה לפתור? מוכן מאליה, שהטענות האלו אינו צריכות להיות מכריעות לנו. הרי כל עם קטן והליש עומד למפגע לעם גדול וחזק ממנו, הרוצה להכנות מחרבנו, אבל בשביל זה לא יאבד העם הקטן והחלש את עצמו לדעת. הוא צריך להתחשב רק עם רצון

הוא משרת אותם בהכנעה ומדליק בעצם ידו את מקטרתיהם! — אבל מה לא יעשה יהודי עלוב בשביל הפרנסה?..

כאשר פרצה תעורה בעיר וביתו עלה על המוקד, העני לגמרי ולא נשאר לו כל מאומה בלתי אם עורו על גותו ומשפחה מרובה באוכלוסין: שלש בנות בוגרות, ארבעה קטנטנים ותינוק יונק שדי אמו. תשוקה אחת היתה לו, לבנות את ביתו כבתחלה, וכל מחשבותיו התרכזו מסביב לנקודת שכיב אור תקוה אחת, שהאיר לו מתוך החשכה כדמות דודו העשיר השוך הכנים, הפרופינטור בפרשדוניה, ר' גרשום אחי אמו.

אמנם קרע בלתי מתאחה ושנאה כבושה ביניהם משנים קדמוניות, בהיות חוכר הפרופינציה דודו, היה חיים יעקל מרגיש את עצמו מיוחס קצת, והרשה לו לפעמים להשחיר, כלומר להכניס בחשאי אי-אלו לטרות י"ש ואיוו הכית שכר. הוא לא נגב חלילה את הסחורה, רק העביר את המכס ולתשלומי מכס יש לו לכל אדם טינא בלב. יש בזה הרגשת עול ותרעומת על צמצום החרות האישית, ובענין זה היה לו לחיים יעקל המוזג אמתלאות והיתרים שונים, אם תמצא לומר, הרי זה גול הנאכל, ותו הלא מן הדין או מן היושר מחויב דודו העשיר ההולך עירי להחזיק בקרובו העני הסטופל. ועוד אם יש לו קרבת משפחה לפרופינטור יש לו גם קצת שייכות אל עסקיו וביחוד כאן אין לו חסרון כים בפעל אלא מניעת הרווח, ולכאורה הרי הצדק אותו, אבל בא וראה כמה מטומטמי לב המה

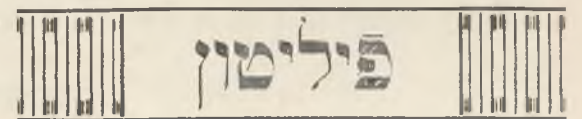
ואתה העובר פי תקרב הלוים של געליך מרגל...

א. ל.

מתנת בשר ודם.

פאת ישעיה פוכם.

עניותו של חיים יעקל הגיעה עד למרום קצה. לפני השרפה היה מתפרנס בדוחק ובצמצום מבית המזיגה שלו בשכונה נדחת בעיר פרשדוניה. הוא קץ בחייו מפני פרנסה זו, לא רק בשביל שהיא קשה כקריעת ים-סוף, אלא מפני הכעור שבה. רוב היום היה הוא מבלה במקום קדוש בתוך ד' אמות של הלכה, ובכאן הביתה היה מרגיש את החולין בכל זוהמתו. הוי! כמה הוא אינו יכל לסבול את באי ביתו נותני לחמו! אכרים גסים ומגושמים, הנהרגים והורגים על פחות משה פרוטה, ובאים בטרוניא ועקיפין וטרחא יתרה על המוזג האומלל, המוכרח לעשות פנים מסבירות לכל שותה שכור באותה שעה שלבו מתכוץ ושותת דם וכל קרבו מתהפכים בקרבו טעם אין אונים. הם מתעטשים וממלאים את הבית ביה וניע, ותחת לקללם קללה נמרצת הוא מברכם בקול: לכריאות!... הם מעפשים את האויר בריח זוהמתם וצחנתם כאשתם, ממלאים את החדר תמרות עשן עד להחנק, ותחת להקחות את שניהם ולהשליכם בקיא צואה החוצה.

פיליטון

זכר הרוגי דרוהוביטש

בְּרָמִים גִּזְלָה, הֵא! גִּזְלָה בְּרָמִים,
שִׁשְׁפְּכוּ יְדֵי עֲרִיצִים;
נִתְקַדֵּשׁ הָרְעִיזִין הַנְּעֻלָה הָרָם,
נִתְקַדֵּשׁ בְּדַמְכֶם הַהֲלוֹצִים!
אֶף דְּעוּ נָא אֲחֵי כִי לֹא לְשָׂא
עַל בְּמוֹתֵיכֶם נִפְלְתֶם —
כְּבוֹדוֹ שֶׁר עִמָּכֶם בְּעַמִּים הַשָּׁב,
בְּדַמְכֶם הַצֵּעִיר הַצֵּלְתֶם.
יִרְאוּ שׁוֹנְאֵינוּ הַרִיחַ הָעֵי,
הַחֵי בְּלֵב צִעִירֵינוּ —
עַד הַגֵּל הַחֲדָשׁ הַלְזֵ
שְׁנוֹסֶף בְּדַבְרֵי יְמֵינוּ.
יְגִיד הַקָּבֶר מִגְּבוּרֵי הַלְאֹם,
שְׁלֹא הִגִּיחוּ הַגֵּזֶל —

העובדות ואין להמיר את כל האשמה על אחרים בשעה שהכל מכירים, כי גם אנחנו לא עשינו את כל וזומטל עלינו, לא נועצנו בתחלה בקהל-עם ונא ידענו את מערבתינו. הרי פוליטיקה דמוקרטית אנו עושים ועלינו לדעת אם עוד לב העם שלם עם מנהליו ואיך להתנהג להבא ומי מקבל עליו את האחריות.

על המצפה.

התפרקות גל שר שקרים.

דומה שדרישת כל הישרים ואוהבי הצדק באוסטריא, כבדוק משפט הילזנר תתמייס סוף סוף. אחרי שהנטיח המניסטר למשפטים, בי יבחון את הכתבים, המוכיחים את צדקת הילזנר, הגישה אליו החברה להגין מפני האנטישמיות (חברה נצרית) בקשה, למהר את בדיקת המשפט ולתקן את עוות-הדין. שהעמדה בושה על אוסטריא, ראשי החברה הגישו אל המניסטר חוברת, שחבר מומחה ראשון למשפטים, הפרופסור ליסט, בשם "מעשה הילזנר, משפט של רשעה אירופית". במחברת הזאת מוארים היטב כל הסבות, שהביאו לידי הריצת המשפט הנורא, שאין לו על מה לסמוך, והחברה הוסיפה בבקשתה: אם הוכיח המהכר, שלא היה כל טעם להוציא את הנדון חיבבלי שום ראיה, יש להוסיף עוד, כי גם החקירה והדרישה, גם מהלך המשפט וגם גמר הדין עמדו כליל תחת השפעת תעמולה אנטישמית, שאין דומה לה. עד בה השתטט בית-הדין העליון מלבדוק את המשפט באמתלא שאין למצוא חסרון במהלך המשפט ובאמת אין זה הטעם האמת, כי-אם טעם עמוק יותר יש בזה (כבכשה מרומז המעם). משפט הילזנר מפיל פחד על כל אדם, כי שום אדם אינו בטוח, שלא יעלילו גם עליו עלילת רצח וידינוהו למיתה בלי עדים וראיה, כמו שנעשה להילזנר, לכן מלאה החברה אחרי ד"ר רוברט שייא, שכבר בקש בדיקת המשפט ומפצירה לעשות רצון כל אוהבי צדק ולתקן המעוות. סבת בטול המשפט תהי בפשיטות: הסר כל מעשה רע, כי כבר התברר, שהילזנר חף הוא מפשע, וגם מעות בית-הדין, שהטעה אותו עד אחר נכל כאמרו, כי הכיר את הילזנר בלילה סמוך למקום המעשה ביער ממרחק 676 מטר וזה דבר שאי אפשר והעד הזה נשפט אחיז על תרמית ואינו נאמן איפא. שום ראיה אחרת לעון הילזנר איננה. גם בקשה החברה, שלא יהיה המשפט החדש בעיר,

הלאומיים ועסקנים צבוריים, להועץ אם מוכשרים אנו להכנס בסכנת הבחירות, אם כדאי הדבר בשעה שאין אחדות אף בקרבנו פנימה. פרלמנט לאומי אין לנו, אבל העם קים ואין לעשות פוליטיקה מסוכנה מבלי שאול את פי העם בתחלה, אשר אותו נכניס אל הסכנה העצומה הזאת. עתה שאלה קשה לנו: מדוע נמנעו מנהלי הפוליטיקה היהודית מחקירה ועידה כזאת? מדוע הכניסו את העם בסכנה מדעת עצמם? אל נא ישעו הקוראים בדברינו אלה, אין בזה חיו משום זריקת אבן אחרי הנפול. אמנם את דברינו אלה היינו צריכים להביע לפני הבחירה ולא אחריה. אבל יודעים אנו, שאין מנהליו מתחשבים עם עתון עברי, לפי שהם אינם קוראים עברית ואם היינו מטילים דופי בפוליטיקה של מנהליו היה קרוב הדבר שיחשדו בנו, כי התמכרנו לפושעי ישראל. נאמנים היינו בכל ימי המלחמה עם מנהליו, אע"פ שלא דרשו את עזרתנו ולא הבינו את הערך הרב, שיש לאגיטציה בעתון עברי, הנקרא מאת זמבי האזרחים והבוחרים בארץ הזאת ומאת כל בני הנעורים. עתה בשעה שאין עוד מה לאבר, לא נוכל עוד להתאפק מהביע את שאלתנו: מדוע נכנסו מנהליו בסכנה כזאת — שהיתה ידועה להם מבתחלה — במרם שאלו את פי העם? האם הם מתפארים כל הימים בדמוקרציותם בנגוד לפוליטיקני המתכוללים וראשי הקהלות. ולא רק שלא נועצו ולא חפצו לדעת אם הרוב בצדם או כנגדם, אלא שהשתמשו בכח המשמעת שבידם גם במתנגדי הפוליטיקה הציונית הגלצית לאגיטציה בשביל הקנדידטים הציונים. הרי גלינו את הסוד, כי כל האינטליגנץ הציונית בקראקא דברו פה באספות-עם ובעידות קטנות נגד הכניסה במרחמת הבחירות ומכל הדקטורים הציונים בקראקא היה רק הרב ד"ר תון והאחר, שהיה נאמן לעצמו, לא האמין בתועלת המלחמה והוציא את העקבות מדעתו ואת, לא אבה למבל קנדידטורה וגם לא לצאת לעזרת הקנדידטים האחרים. ואולם תלמידיו הדקטורים הציונים האחרים לא היו נאמנים לעצמם, מבלי שהאמינו בצורך הקנדידטים הציונים ובאפשרות נצחונם יצאו לעשות תעמולה בשביל קנדידטים אחרים. עתה אנו שואלים: האפשר לפוליטיקה כזאת הצלחה? האלחה פוליטית תלויה באמונה חזקה ובלתי מפוקפקת, בהכרה שלמה, מי שאינו מכיר צדקת איזו דעה איך הוא יכול להמיל על אחרים להכירה?

עתה ע"פ לאחר המעשה החובה על מנהליו להוציא את הקונססוונץ ממעשיהם, כמו שעשו המניס-טרים האוסטריים ומנהלי המפלגות. אין להקל במשפט החותמים על החרם נגד שתית ה"ש. יותר מסתבר, שישלח אליו את בתו הבכירה, את פני רחלי לא ישיב ריקם, היא חביבה לו ואותה יקבל בסבר פנים יפות. היו ימים, שהתקוה שעשעה אותה, שרי גרשום יחנה לו לכת. הדודה היתה חולה ורחלי הפכה משכבה בחליה, איך נטלוה ונישאוה או כשהבריאה! הדודה לא יכלה לגמור עליה את החלל, לולא היא שעמדה לה, אמרה, כבר שכננה דומה נפשה, ולא רצתה להפרד ממנה בשום אופן, בנסעה למרחץ להרפא היתה רחלי בת לוייתה, ובשובה כמעט שלא הכירוה אבותיה, היא היתה לבושה ונעולה כאחת מבנות העשירים. ואיך גדלה ונתפתחה! נערה היתה — ונתבשרה ותיף ביפיה כהרהיב עין כל רואיה. הדוד והדודה היו שבעי רצון, והאבות חצו בים של תענוג; פה אחד נתמעט מביתם ואבן אחת נגלה מעל שכמם, הדוד בעל יכלת והוא ידאג בעדה ויביאנה לתכלית הנרצה.

אבל הם חשבו ומעו. פעם אחת, ערב שבת עם חשכה היה, ורחלי שבה פתאום, נכחלה ורחופה, זועפה ורגוזה הביתה. היא התפרצה בכבי תמרוזים וספרה שהיא מתענה תחת ידי הדודה זה ימים רבים בלי כל סכה נבונה. היא אינה מטוצאה כל עון כי-אם בזה, שהיא צעירה ובריאה ורעננה. היא אינה יכולה לסבול פנים יפים ורעננים במחיצתה, בה בשעה, שפניה בעין גויל ומצומקים כגורגרת. על כל צעד היא מרעיטה אותה, מתקומטת עמה ומציקה לה, כל מעשיה אינם שוים לה, ובכל היא מחפשת ומוצאה מגרעות. הרייסא ראויה לאכילת כלבים, המרק תפל בלי מלה, הצלי ריח עשן נורף ממנו, ואוי להדוד אם אינו מסבים לה ימנסה להכחישה, הוא מתנפלת עליו בזעם לשונה ושושבת עליו קיתון של רותחין, עוקצת אותו בדברי הדורין ושואלת את נפשה למות.

עצמו וכל עוד כח בידו לא יותר על זכות קיומו, והעם היהודי הראה באלפי שנות קיומו, כי היה כח בידו לבלות את כל העמים החזקים ממנו, שבקשו להעבירהו מן העולם. אם כן אין לתלות את אשם מפתתנו במנהלנו. הם לדברי הכל עשו כל אשר ביכלתם להחזיק מעמד, לקבץ את כל כחותינו להשען עליהם ולהביא אל הפרלמנט האוסטרי גם את באי-כח העם היהודי בין באי-כח העמים האחרים. אלא שתקיפי המדינה הזאת עכרו על כל חסי הבחירה ועל חקי חרות היחיד והצבור, גם על בשחון החיים והרכוש רמסו ברגלים ובחוק-יד מנעו מן הבוחרים היהודים את זכותם, לבחור בטוב בעיניהם, להיות בא-כחם במועצת הממרכה. כל זה אמת ויציב, אבל השאלה צריכה להתכסא באופן אחר: אנחנו ידענו היטב, כי לא כל העם היהודי עומד מאחרינו. חלק גדול מן העם היהודי בגליציה, ואולי רובה מתנגד לפוליטיקה לאומית, אך אין זה די למנענו מן הפוליטיקה, כי סוף סוף אין שום פוליטיקה נשענה על הנחשלים אשר בעם ועל המפקקים ועל אנשי בצע, שאין להם בעולם אלא תועלת עצמם, כל פוליטיקה לאומית נשענה רק על הנאמנים בעם, על המתנדבים לבטל תועלת עצמם מפני תועלת הכלל. ואולם סוד גלוי היה, כי גם בין הציונים הנאמנים בגליציה היו רבים לפני הבחירות, שיעצו לחדול מהכנס בסכנת המלחמה וכמה מעמים היו להם, שראויים היו עכ"פ להשמע ולהתוכח עליהם בפומבי. נראה על העיר קראקא, שיש בה מהו-בחירה, שכלו מלא יהודים וציוני העיר הזאת סרבו בפה מלא להעמיד שם קנדידט ציוני, אע"פ שדוקא פה היה קנדידט בזה בטוח יותר מאשר בכל המחוזות בגליציה ובבוקובינה. כי כניסת ד"ר גרום אל הקלוב הפולני פסתהו לבל הכוחרים הדמוקרטים האמתים ואין ספק, שכל מפלגת הקהל, רוב המון העם, כל הציונים ואפילו הסוציאליים היהודים היו תומכים כידי קנדידט לאומי רצון והגון, אבל ציוני קראקא וביחוד הצעירים שבהם והאינטליגנץ מאנו פה בפוליטיקה לאומית בסכנה כזאת. וכל זמבי הציונים פה הגירו דעתם זאת באספות ציוניות בפה מלא, כותב הטורים האלה התפלץ על זה והוכיחם בדברים קשים בראותו, שהם מרפים את ידי רבוחרים ומביאים בסכנה את תוצאות הבחירה בשעה שאין עוד אפשרות לסגת אהור ממנה, ולא רק בקראקא, כי-אם גם בין זמבי הציונים בלבוב היו אחרים, שהתנגדו להקמת קנדידטים לאומיים.

במצב כזה היתה חובת מנהלי הפוליטיקה הלאומית, להקחיל בעוד מועד ועידה רכה מכל זמבי היהודים

העשירים. השבע אינו טאמין להרעב, ר' גרשום לא הסכים כלל להמושג הזה של כן אהותו, הוא התרה בו אחת ושתיים והכריחהו לתת תקיעת כף ולהשבע בנקיטת חפץ, שלא ישוב עוד לכסלה, וכאשר חלל את נדרו ועבר על שבועתו, נטח עליו את ידו הקשה והראה לו את כל הומר הדין שבדבר, ההרים כד משקאות-חזין, שהיו נמצאים אצלו ואותו הושיב בכלא ונטל ממנו את רשות המזיגה.

חיים יעקל בא עד כבר להם, בקשתו תחנתו והתרפסותו לא הועילו כלום, לב הפרופינטור היה קשה כאבן, כשלושה חדשים שם עליו שמירה מעולה, שלא ימוזג אפילו כוס אחת והמתו מרם שככה, ועוד היתה ידי נשייה, אך הפעם פקעה הסבלנות ונתרגזה דעת הקהל. היתכן? איש יהודי יורד לחיי עצמו וכשרו מבלי אומר השב! קפוח פרנסה, זהו משפט מות לכל המשפחה! וישראל רחמנים בני רחמנים קמו כאיש אחד ועשו "חרם" והבריוו קונם עד שתית ה"ש. הפרופינטור נתחלחל ונתפייס, השיב לקרובו את רשות המזיגה, אך הודיע גלוי שהוא שונא לו ולא ימהול לו על שבועתו, שנשבע לישפר.

אף-על-פי-כן היה חיים יעקל מקוה ותלה עינו דם בו, מה שנוגע לחלול שבועתו לא היה לבו נוקפו בלל, כי דין מפורש הוא, שנשבעין למובסין, וסוף סוף הלא דודו הוא ואי-אפשר שיתעלם מבשרו ויטור לו איבתו לעולם, וערבוביה של עצות ומחשבות עלתה במחו איך להרד את לבו ולעורר את רחמיו עליו. הרב יהיה מליץ יושר בעדו, לא! הרב יוכל לקלקל תחת לתקן, ר' גרשום לא ישא את פניה הוא כודאי מרם שכת את עלבוננו, שהעליבוהו הרב בבית-המדרש קבל עם בעה שאמר עליו את המזיגה והיה ראש

כן, למות היא חפצה ובה תעשה לו נחת רוח. היא יודעת מה שכלבה, הוא משתוקק להחליפנה באחרת, הוא להוט אחרי אשה צעירה וברואה עם להיים עבות ומדי דברה היא שולחת מבטי קצף על רחל. בו בערב-שבת קמה רחל כבקר השכם, אפתה והכינה את כל צרכי שבת, נקתה את הכלים, מרטה את המנורות, מחתה את האבק מעל הרחיטים, הדיחה את הרצפה וסדרה את הכל על מקומו הנאות. אחיז התרחצה, התלבשה ועמדה לפני הראי לעשות את מחלפותיה. הדודה עמדה אצל השלחן והבחה את פתילי הנרות של ברכה, כשהיא פוזלת ומבטת באלכסון על הנערה. הדלת נפתחה ורי גרשום בא הביתה ובפנותו אל אשתו העיר שלא במתכונן דרך אנב, שהמקטורן הוריד החדש יפה ונאות לפניו של רחלי. הדבר יצא כפיו ופני הדודה נתבכרו ופתחה את פיה בהר געש, גולץ! רוצח! היא יודעת את הכל, היא עוינת אותו זה כבר ועכשו נודע לה ברור, שיש בינו לבניה דברים בגו!... הוא זקן אשמאי מתבונן על בתולה! והשפלה הזאת באה בצל קורתה, לננוב את לב בעלה! לפני מי היא מתקשטת? ולמי היא מתייפה תמיד!... הם עשו קנוניא בנייהם, לנשלה מעל פני האדמה ולהכריתנה מארץ החיים. אך היה לא תהיה! היא תשליך את האמה המבישה הזאת על שני כפיסי עץ החוצה, וככעסה השליכה עליה את מנורת הכסף, אך היא חטאה את המטרה, המנורה נפלה על זכוכית הראי ופצצה אותה לרסיסים, ורי גרשום התקצף והתעבר באשתו וצעק גם הוא כמטורף, ורחלי הנעלבה נתחמקה ועזבה את הבית, לבלי שוב אליו עוד, והתקוה שהרוד העשיר יקחנה לו לבת, נשארה מעל.

שיש בה סכסוכים לאומיים ודתיים. כידוע היתה סבת עלילת-הדם בפולנא, שבעבורה נפל הילזנר קרבן על מזבח הקנאות, כעם המשכים על היהודים המתבוללים, המתחברים כניהם עם האשכנזים לזנק הלאום המשכי וגם על שהתעוררה תנועה בכפר משכי להתגייר ולקבל את הדת היהודית. על-כן נחוץ לבחור מקום מהור מקנאה לאומית ודתית, וכאשר תגבר האמת לא תתן עוד להסתירה, אפילו מלאך רע בעל כרחו יענה אמן, כפראג נכחר הקנדיט המשכי ד"ר באסא לפרלמנט. הוא הד"ר כאקסא ראש צוררי ישראל בביהם, שהיה במשפט הילזנר כא-כח משפחת הנערה ההרוגה וקטרג על היהודים בקנאה עצומה ועזר לנגוב את דעת השופטים, להוציא את הנקי חיב. הכל זוכרים עוד איזה תפקיד מלא הנבל הזה בעלילת-הדם, תפקידו של הרפוטט פורישקוויטש ברוסיה, לחתות אש המשטמה בין המשכים ולחזק בלכם את האמונה ברצח דתי, והנה עתה הבטיח הצורך הזה את בוחרי היהודים בגלוי, כי כאשר יצטרפו יעיד בכייה, ישאינו מאמין ברצח-דתי ובעון הילזנר, לצרך פוליטי העיד כאקסא, כי הוא מאמין ברצח דתי והראה צמאוונו לדם יהודים ושאל לחולל פגרום ביהודים ועתה לצרך פוליטי הוא עושה את עצמו לשקרן ומכחיש את עצמו ואת דעת חבריו לדעה. נתפרק כל הגל של שקרים, שהקימו צוררי ישראל כאוסטריא, להעמות חרפת עולם על היהודים ע"י בתי-דין ובית הדין הגדול בווינ ע"י הממשלה הרמה, ופלא הדבר שהתשובה הזאת מדרך השקר נעשה כעת וכעונה אחת עם מפלת האנטישמים כווינ בוראי השקר ההוא, מבלי שיש איזה יחס אמתי בנייהם, אולי מלכד מות לואיגר שהכשיר את ראמת לצאת לאור. אלמלי היה לואיגר חי לא היה מניסטר אוסטרי מעיז פנים להבטיח בקרת משפט הילזנר, שהרי זה כמה פעמים הגישו בקשות כאלה ונדחו, ובהתפרק הגל של שקרים מה נפלא מפלתו! אחרי כבוש עיר הממלכה ווינ ע"י מפלגות החפשים בכחירות התפטר המניסטר הנצרי-סוציאלי ד"ר ווייסקירכנר, מרגיש הוא, כי נשמש המרקע מתחת רגליו, מנהל האנטישמים ד"ר גסמן התפטר ממשרתו בתור יועץ העיר ותור חבר מועצת-החנוך, ולמען תהי המפלה שלמה התפטר גם המניסטר הוושער פולני צורר היהודים ד"ר גלוסבינסקי, מכנה כי גם מפלגתו נחלה שבר רב בכחירות הגלציות, שבהן נפל גם ראש צוררי ישראל בגלציה הכמר סטויאלובסקי. נהרסה איפא כל החומה הבעורה של האנטישמים ולא נשאר בה אבן על אבן, הקלוב הנצרי-סוציאלי, ע"ה איש, שישאר עוד בפרלמנט האוסטרי, אינו עוד באמת אלא של קלריקלים פשוטים, באי כח עובדי אדמה, שכימי תגברת המפלגה האנטישמית חכם דואיגר כיד חזקה עם מפלגתו ורק שמש נשאר להם נוצרים-סוציאליים והם באמת הקלריקלים הישנים. מן הנצרים-סוציאליים, שעיקר פעולתם היה בווינ ובשאר ערי אוסטריא התחתונה, לא נשאר אף אחד, נתפרדה החבילה, לכן יש מקום לקוות באמת, כי בקרת משפט הילזנר תצא אל הפועל. אם מורע היהודים מרדכי כאשר החלות לנפול לפניו נפל תפול! את הכלל הזה ידעו צוררינו לפניו ולא נזכר עוד. "קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאך מפניך". ויש ליכור, שגם בקרת משפט דרייפוס הביאה עמה יחד מפלה גמורה של המפלגה האנטישמית הקלריקלית בצרפת כאוסטריא כנראה יהיה הדבר להפך.

הזבחה בדרוהביטש.

חללי דרוהביטש נפלו בעד עמם, לפי שתבעו את זכות האזרחים, שנתנה להם ע"י חקי יסודי הממלכה ותקיפי המדינה גולו אותה מידם בזדון וברשעה. לחללים אין להושיע עור, אבל האמללים עזבו לאנחות אלמנות ויתומים בלי מפרנס ומלכד החללים שוככים עוד למעצבה עשרות נפצעים, קצתם כסבנה ואף אלה שיחיו ישארו חולים ובעלי טומים כל ימיהם ולא יהיו מוכשרים לעבודה. העם היהודי אינו יכול לעמוד בפני החזק ממנו. הדבר האחד, שנוכל לעשות, הוא לקום לעזרת הקרבנות האמללים, להראות, כי עמם אנחנו בצרה וצערם צערנו. זאת תהיה המחאה האחת נגד אנשי הדמים, אשר אמרו להטביע זכותנו האזרחית בים של דם, בכל הערים נוסדו ועדים, להושיע את

האלמנות והיתומים והפצועים ובעלי הטומים. בועדים משתתפים לא רק אחינו היהודים מכל המפלגות, כי-אם גם נוצרים ישרים, המתפלצים למעשי הרשעה של תקיפים רשעים. בועד הראשי בדרוהביטש נמצאים כל השופטים ונוצרים אנשי לב אחרים, בפקודת הועד הראשי הזה ככלנו גם אנו עלינו לקבץ כסף בעד האמללים. מי שירכנו לבו להשתתף בצדקה הזאת ואין כעירו ועד לקבץ כסף, יוכר לשלוח את הכסף על ידו ונפרסם שמו ונטסור את הכסף ליד גזבר הועד. עד כה מספר המתים כ"ז נפש. דפוטיציא הלכה מדרוהביטש לווינ לספר שם את אופן "הבחירה" ואת כל הרשעה והתרמית שנעשו בשעת הבחירה בידי אנשים בעלי משרה הממונים על שמירת החקים. לא נתנו לבוחרי האפיוזיציה להכנס לבחור ומי שנדחק שמה הכווה ולא קבלו פתקתו. מאות פתקאות נטסרו לארון על שמות אנשים, שאינם כמצאיות וכל הערעורים, שערערו האנשים בצדק על הזדון המרגיז, לא יכלו עוד להיות סבה להביא עליהם מחנה צבא ולהמיתם. בווינ היו אספות מחאה של כמה אלפי איש, לקרוא תגר על המעשים בדרוהביטש וכן בערי גלציה, לעווענשטיין מחל המאנדאט והכטיה, שלא יחפוץ להבחר עוד וגם נדב עשרת אלפי כתר לועד תמיכת הנווקים. עד כה כבר קבץ הועד כשבועים אלף כתר. אנשים ממפלגת ראש הקהלה פייערשטיין, החייב העיקרי בכל המעשים, השיגו משפט מות מאיזה ועד של פולנים יהודים ורותנים. — הדבר מתברר, כי שקר מה שמצטרקים עושי הרשעה, שהעם ירה על הצבא וסקלחו כאבנים; התרגזות העם היתה לפני הצהרים. אכל אחרי הצהרים עמדו בחוץ רק אנשים שלום ושקטים שבאו רק להביט ועליהם ירה הצבא פתאם, בלי כל הזהרה וכלי שום סכה וכלי שדרשו להתפזר. הקומיסר לישקובסקי ידע מראש, כי יורה, כי הוא יעץ את מכיריו לברוח בתחלה, כי הצבא יירה ואת העם לא הזהיר. נגד הקומיסר הזה ערוך כל חמת העם והגל דורשים דהעכירו ולכלאו ולהעמידו לדין, הוא צוה לכלוא את הדייר אורבאך, יעץ בא לבחור ולא קבלו ממנו פתקתו והוא קרא תגר על זה. על זה יעמוד הקומיסר בכשפט בפ"ע. שופטי הצבא עורכים חקירה ודרישה, לברר אם לא פשע מצביא הצבא.

סופר ערבי על יהודי א"י.

ידענו, כי לא כל הערכים צוררים ליהודים, הבאים להאחו כארץ אבותיהם, אלא רק הערכים-הנצרים, לפי שאדירי הכנסיה הנצרית מסיתים אותם ביהודים ומשלמים שחד לסופריהם, להעיר עליהם חמה. עתה נודע, כי אף לא כל הערכים הנצרים נפתו למשטינינו. ישנם עוד סופרים ערבים גם בין הנצרים הממלציים על הישוב היהודי ומוכיחים את תועלתו למדינה. "החרות" הירושלמית מכיאה דברי העתון היומי הערבי הנצרי, "אלנציר" היוזל ככארות כמאמר גדול על הישוב היהודי להצדיקו ולהסיר מעליו לזות שפתיים של חברו "חכרמ" הידוע. ואלה דבריו בקצור: "הממלכות הגדולות, החפצות בהתפתחות ובהרמת מצב ארצותיהן השוממות, משתדלות עד כמה שאפשר, להכניס זרים לנבולן, נותנות להם זכויות מיוחדות וקרקעות חנם ועוזרות להם בחומר וברוח, בכסף וכותור המכסים למשך ידוע של שנים אחדות, כדי שתתישב הארץ השוממה ע"י העובדים החרוצים האלה. ארצות הברית ובנדה נותנות כל הזכויות להזרים, הבאים לעבוד את האדמה והממשלה מוציאה ע"ז סכומים רבים ועצומים, מחלקת זריעות ומקרקעות להמגרים לארצותיה על מנת לעבוד את האדמה ולשמרה, וכדאי להזכיר את מדינת ארגנטינה, שאליה נכנסו יהודים, שהתישבו בארץ ויסרו מושבות יפות בעזרת הממשלה, שהקלה להם תנאי ההתישבות; וכן נוסד על-ידי היהודים ישוב הגון הנותן רוחים עצומים להמדינה, ומה עושה ממלכתנו? ארצותיה רחבות וגדולות, אבל יושביה מעטים. ובין כל המדינות הערכיות אין ישוב גדול וילידי הארץ מתנהגים על-פי המנהגים הישנים הקבועים בארץ מלפני אלפי שנים ומניחים הכל על-פי הטבע, ואינם מכניסים שום דבר מהרברים החדשים, שנתחדשו בעולם הגדול במקצוע התעשייה כמו במקצוע החרישת. ממלכתנו היתה צריכה להיות הראשונה בארצות, שתשתדל להקל את כניסת הזרים אליה והתאחותם בה,

וגם לעזור להם בכל האפשריות: לתת להם קרקעות ולהקל בדבר המסים והארנוניות למשך של שנים אחדות, כדי שיוכלו לישוב את הארץ, להפרות את האדמה ולהחיותה. ארצות רחבות וגדולות יש לנו ואם תמסרנה בידי עובדים חרוצים ונאמנים תוכלנה להכניס לאוצר ממשלתנו סכומים רבים ועצומים. היהודים שכבר נאחזו בפלשתינה מעשירים בכספיהם וכעבודותיהם המוצלחות את הממשלה ואת הפלחים וילידי-הארץ ועל אלה היהודים — זה היסוד הכריא הטוב והחזק — מקטרגים שוקרי אפנדי אלעסלי רוחי ב"י אלכלדי בבית-מורשי-העמ העותמני ומעלילים עליהם, כי מתעתדים ליסד ממלכה יהודית בפלשתינה, בסוריה ובכבל ויותר יש להתפלא על ההחלטה המזורה, שמשמיע המורשה הירושלמי רוחי אלכלדי, כי ככל מקום, שדרכו עליו רגלי היהודים ברחו מקרבו המושלמנים. וראיה לדבריו הוא מביא את ירוש'ם, שהכילה לפעמים כמאה אלף מושלמנים, וכעת אין בה כי אם קרוב לשמונת או עשרת אלפים. אכל הדבר לא נכון. לפני כעשרים שנה היה מספר יושבי ירושלם בכלל כארבעים אלף איש — מושלמים, יהודים ונוצרים — וגם אז היה מספר היהודים יותר גדול מאחרים; וכעת מספר יושבי ירושלם עולה למאה אלף ומספר המושלמנים לא נגרע מאומה. ומעת שרבו היהודים להתישב בירושלם, התעשרו יתר התושבים — מושלמים ונוצרים — עשר גדול, כי מכרו מאחוזותיהם ליהודים כמחיר עשר פעמים משוים והונם הלך וגרל. אמנם אין אנו מרוצים, שיהודים רבים ישנו דחוקים וצפופים במקום אחד כפנים העיר יעץ כי הדחק יכול להביא חליים, אכל מאד מאד אנו מרוצים בהישוב אשר מחוץ לעיר, בשדות ובמושבות ומסיפים בזה להעירונים כח ועשר ומכיון שהדבר כך — כיצד יכול רוחי אלכלדי לבכר את אלה היושבים בעיר על האכרים היושבים במושבות, ולהעליל על האחרונים, כי הםה מביאים נזק וסכנה להמדינה?... כרוו הדבר, כי לא קול היוצא מתוך העם עצמו מדבר מתוך גרונו, כי-אם קולו יוצא מפי אותם המושלים בלי צדק ומישרים, שהתרגלו זה כבר לסלף את החקים ולשלול הזכות מהאכרים ומממשלה, כן, הקול הזה יוצא מגרוני אלה "הצעקנים" שהורגלו שנים רבות לעשוק את הפלחים ולבלתי שלם להממשלה את המסים הקבועים, ואין מי שירחיב לעמוד בפניהם... ומוכן כי בראותם אשר היהודים משלמים את המכס להממשלה כפי החק, וכי השטה הישנה הולכת ומתבטרת, ותחת זאת הנה שטה חדשה באה אל הארץ — שמת הישוב ותשלום חובות הממשלה — אשר תשים קץ לכל שמתם הקדומה. מוכן, כי המה מתאבקים בכל כחותיהם להפריע בעלילות שוא כאלו, אכל לא! אין אצלנו כל הכדל אם המשתדלים כישוב הארץ המה יהודים או מצריים, כושים או כינים, העיקר אצלנו, כי נרבה ונגדיל הישוב; וישובן של הערים החרכות והשוממות לא יכול לחתגשם בלי עזרת ידים חרוצות הרבה והמתנחלים היותר חרוצים המה היהודים הכאים אל הארץ במרץ גדול ובהון רב, קונים אדמה בכסף-מלא, ומשלמים את מסי הממשלה בלי מעצור. כן, נעלים המה היהודים על המהגרים האחרים, שחפצים אדמה חנם ועזרת כסף ולמוד מלאכה ועבודה. ואחרי שכותב המאמר מביא לראיה את המושבות העבריות, שנוסדו ביהודה ובגליל ואת ההכנסה, שיש להממשלה מהן, הוא שואל: "כמה איפוא מוקים היהודים לנו?" הסופר הנכבד מעיר על נאמנותם הגדולה של היהודים להמולדת, על שמירת החקים, שבה מצטיינים היהודים כמלאתם את כל חובות המדינה; וחוא מסים בעצה מוכה ונכונה: "אל לנו להמית דברים כלפי הישוב החדש הזה — במרם נראה כעינינו ונמשש כידנו את מהותו ואיכותו!"

יער הרצל.

לימי הצום והאבל, המאצילים מעצבונם על שלשת השבועות בתמוז ובאב, נוסף בשנים האחרונות עוד יום אבל אחד, להוסיף יגון על יגוננו הלאומי, הוא יום כי תמוז, יום גוע תאודור הרצל ואל המספר על הארץ הקדושה ועל כל מחמדינה, שאכדו לנו, נוסף המספר על האיש הגדול מחמד עינינו. אך המספר ע

מהליטה ברוב דעות, לכמל את תחום המושב, למרות הרוב האנטישמי שבה, כי באמת הבל יודעים, שלא יגיעו מזה נזק לממלכה אלא תועלת, אבל הממשלה אינה רוצה והדומה לא ההפוך לעמוד לשטן לממשלה בשביל היהודים. ובכלל אין עתה שעת הכשר לחקונגים ישירים בממלכה, אחרי שהשטת הנוכחית הצליחה ויראים למעלה לעיניה.

אסנן כן אין הממשלה רוצה וזאת היא מסבירת לכל העם במעשיה. לא היו ימים, שההמירה הממשלה כל כך בהקי התעבנות יהודים סחוף לתחום ובשדה כמו בימים האלה. שני אלפי יהודים, שישבו בקיבוץ בתעודת רוקחים, השיגו גזירת גרוש, לצאת מיד. עד היום היו מהונגים אנשים כאלה ולא היו בודקים אהריהם אם הם עוסקים במלאכה או לא, כי סוף סוף הם נחשבים בין המשכילים בעלי השכלה אקדמית והחוק סתיר להם את הישיבה סחוף לתחום. היום גם זה בטל. וכן החומרות היתרות בהגבלות התלמידים היהודים, אף שאינם לומדים בב"ס אלא בפני עצמם ובאים להבחין לקבל תעודה. אין רוצים להרבות השכלה בישראל, למען לא ירבו היהודים זכיות בקרבם. בכמה פלחים מגרשים את היהודים מן הכפרים אף בתחום המושב ומטענות קיץ.

למדי ביס נמוכים יש בפטרבורג קרסום לימי החפש, למען ישלמו כלומדים לטובת בה"ס, לקורסים האלה היו גם מורים יהודים רגילים לבא. עתה נאסר להם לבקר את פטרבורג. וכן בכל צעד וצעד רשל הגבלות ותוספות הדרשות ואין לך יום, שאין קללתו מרובה משל הברו.

גם הטבע הכלכלי הולך ורוע, הפולנים מיסדים בכל עיר ועיר, לא רק בפולין, כי-אם גם בכל טריטוריות רוסיות המערביות בתחום המושב, חניות של שותפות ומוציאים את המסחר הקטן מידי היהודים בהק יר מסש, כי הם מוצאים החבולות, לכונן את האכרים לכל יקנו דבר מידי היהודים, אף שהיהודים מורידים את המחיר. ולהפתנתו הסוחרים היהודים עצמם תוסכים בידיהם בתחם להם סחורה בהקפת בתנאים טובים. לבעלי החרשת היהודים בלודז באו גיכ ימים רעים. משבר גדול שורר ביניהם, בעלי פירמות גדולות אהרות פשטו את הרגל ופסק כל הקרדיט וכל גלגלי המסחר עמדו מלכת, קפאון שולט בכל ספחה המנוסקטור, כאילו נפסקו הדרכים, אין קוונים באים. הסוחרים בערים הקטנות נופלים כזבובים ואין מקום.

בימים האלה התארתו בהמשת אלפים מלחים מצוי המלחמה כאמריקה ופקידיה בפטרבורג וכיניהם תים יהודים וגם בין האופיצירים היו בעשרים יהודים. דוב היהודים האלה הם ילודי רוסיה, אשר פה אין מקבלים אותם אף להיות מלחים פשוטים ומעבר לים הם נעשים גם אוצורידים. כמובן לא העיזה הממשלה לאסור להם ביאתם לעיר הממלכה, אבל האופיצירים היהודים התפלאו על יהודי פטרבורג, שלא ערכו לכבודם שום קבלת פנים, הלא כבוד הוא להם, שיש להם, אחים בארץ אחרת, שמפקדים על ידהם את צי המלחמה.

הסיפור הקדוש הוציא גזירה, שיש להזכיר את כל שרי הפלכים והמחוזות, כי אסור ליהודים לקרוא לבניהם שמות נצרים. הכל מתפלאים, איך אפשר לקים את הגזירה הזאת. הרי בגזירות כאלו יורדים הפקידים אל עסק הרזין ומתמירים ככל האפשר. אבל איך יתנהגו בשמות הביבליים, הרגילים בין הנצרים ובין ביהודים, וכפי הנראה הכירה הממשלה עצמה את הקשו שבדבר ולא שלחה עור את הפקידות. אך יש לכטוח בממשלתנו, כי תמצא אופן לאיסור הדרש. היא מקבעת רשימת שמות היהודים, לכבר מהם באיזה מהם משתמשים היהודים באיסור, בימים האלה היתה טוב אספת רבנים ורביים ובעיב חשובים באטוואצק בפולין. ענין האספה הוא בסוד גדול ואין העיתונים יודעים מאומה מהנעשה שם. כפי השמועה הם עוסקים בשאלת הסנוחה ביום א', ששלחו על-אדוותה מלאכים לפטרבורג, להשתדל בעד היהודים, שלא יכופו אותם לישבור שתי שבתות, כי זה דומה להעברה על רת ולהפרעת עבודת אלקים.

היתה בפטרבורג ועידת עסקנים צבוריים, להועץ עיד הקונגרס לעניני הגולים היהודים, העתיד להועד בקיבו בוויין. כל הדוברים הטעוים את נחיצות יסוד סוסד מרכזי לעניני גלות היהודים, שינהל את הגולים ויפציא להם מקומות מקלט ויקל להם את דרכם בעצה וכדיעיות ברורות, למען יבאו בשלום אל איזה מקום כטוח למצוא להם. האספה החליטה, שהרעיון עיד קונגרס לנודדים, שעשה סררים בכל עניני המהגרים, רצוי מאד לכל העם ואין לעכב עוד את הקהלות והביעה תקותה, שיקבע הקונגרס לשבות מרכזות, לתת את הגולים לבטח בדרכם על יסודות חברתיים הוקים.

בן אריה.

מקרוב ומרחוק.

שונות. מראשית הדש יולי יורמו מהירי כל מיני הטבח ומעשה המבך באוסטריא-אונגריין. אחרי שאין הפילמנט עוסק בצרכי הממלכה זה שנים אחדות ואין לממשלה מוצא להכנסות הדרשות כפי ההוצאות המתרכזות, הערימה לבקש לה מוצא להכנסה הדרשה מהמבקי, שמסחרו הוא לה מוגופור ואין לבא-כה העם רשות עליו. ההכנסה תרבה כייב מיליונים. אך מזה תוציא עוד להוסף גם את משכרת בעלי המרפיקים, הם ישתכרו עתה מכל מין בלי הכרל עשרה אחוזים ממאה. — הגנבות של מכלכלי הצבא ברוסיה מפליאות את כל העולם. במוסקווא עמדו סיו אינטנדנטים, הממונים על הספקת צריכת הצבא. המספיקים מעידים, כי כלם

שנאה והשמועות הן רק יוצאות מן הכלל, שאליכ לא היה בהן כל הרוש. והחיים היהודיים שם הם ככלל עכ"פ נסבלים היטב, אם לא נעימים ושנאנים? האם לא תסמלוגני אם אבטא מחשבה משוגעת בזאת? אבל מה אעשה ואני שארתי כמה מגולי רוסיה ורוסיא והסכימו לשגעוני, כי בתוך העם הרוסי והרומני ככלל אין כלל שנאה לישראל, העמים עצמם אינם דורשים כלל השמדת היהודים או גרושם והם חיים עמם בשלום ובכטחה. השנאה היא רק מלמעלה במפלגה קטנה, שהמקרה הרימה לשלוט בארץ. ודוקא השלום האמתי, שבין העם הנצרי ובין היהודים, הוא סבת הקנאה והשנאה של השליטים.

וצועד אני עוד הלאה. בכחירות הנוכחות באום-טריא היו שתי סנוציות עקב שתי מפלות גמורות, שנפלו שתי מפלגות, שקיומן העירה תמחון בכל העולם שנים אחדות. מפלת הקלוב הסוציאלי-הנצרי ומפלת הקלוב היהודי. מפלגת האנטישמיים היתה אחד מפלאי העולם בזמנו. היתכן מפלגה, שכתבה על הגלה השמדת ישראל, תהיה מפלגה שלמת כממלכה אירפית והממשלה תשען עליה? וכן גם המפלגה היהודית הלאומית. זה אלפים שנה, שאומרים כל הגוים, כי הדל ייראל מהיות לאום ולא יקום עוד לעולם ופתאם מפלגה יהודית לאומית, השולחה גם ציריה לפרלמנט בממלכה איריה. ופתאם נתנו אויבים עיניהם בה ועשוה גל של עצמות יבשות, כמו שהיינו מאו. אבל באותו יום שנפל הקלוב היהודי נפל גם הקלוב האנטישמי. ואני עומד ומשתומם, איך אפשר הדבר? הרי מסורה בירדנו מאבותינו: «אם יאמר לך אדם הרבו שתייהן או ישבו שתייהן אל תאמין» (מגלה ו'). «מלאה זו הרבה זו» (פסחים ט"ג). לכן אף אם יבטיחו לי כל הפיות וכל העמים שבעולם, שנפלה הלאומיות היהודית והאנטישמיות באוסטריא ביום אחד לא אאמין. כל העולם מכטיה ואני אומר ההפך: או האנטישמיות לא נפלה עוד בנפול עשירים מגדוליה או שהלאומיות היהודית לא היתה תלויה כלל בקלוב יהודי ועלינו להתנחם עליו. המחמטט.

מכתבים מערי המדינה.

קראקא. ב"המצפה" כיה התנפל איש על החברות קדישות וביהוד על הח"ק נושאי המטה" פה ואת ישמו כסה במשאון, שלא יכתישוהו בפניו. אולם האמת היא, כי פטרה הברנה היא לגמול חסד עם המתיים ועם היהיים (לולא ההבדה הזאת היו סובילים ככר כל ביט בעגלה). לחברה יש הוצאות רבות, כי מלכד מה שהיא משלמה שכר לנושאי המטה, סכתיע לבית האבל ר"ל ולהביאה לבית מועד לכל הן, אשר מלפנים הטילו הנושאים עול על כל אבל ר"ל לשלם להם משכורתם ולא היו נכחנים בין עניים לעשירים ועכ"ש החברה משלמה מכיסה שכר נושאי המטה וככסה הלויות של עניים אינה דורשה כל שכר, ובפרט בכל הלויות סבית החוליים, שאנו מתעסקים בהן הנם ומשלמים שכר נוחים, מלבד ההוצאות התדירות האלה מנגמם הח"ק לתמוך בעניים מבני החברה בהלוואות בלי רבית ובנדבות הגונות ואין לה שום תמיכה מקפת הקהלה. וחוף סזה נהוג אצלנו ע"פ התקנות משנת תקע"ו לישבור ימי היארצייט של אנשי החברה, לשלם ללומדי משניות ולמחזיקי תואה"צ. א"כ שקד ענה בנו האיש, שאין לנו הוצאות. אבל גם מה שכתב שאין אנו נותנים דין וחשבון אינו אמת, כי בכל שנה ושנה אנו מוציאים דו"ח לבני החברתנו, אלא למנוע הוצאות יתרות קשה לנו להדפיס את החשבון ורשות לכל אדם לבקר פינקס החברה בביתה רחוב יעקב 20 ולבחון הכנסותיה והוצאותיה. אין איפא רשות לשום אדם להטיל מים בקדשים ולדבר פרה על העוסקים במצוה באמת ובצדק ומקדישים עתיתם ועמלם לדבר מצוה הנם. בשם הח"ק נושאי המטה. בניסין זאב וויינרלינג.

מכתב מרוסיה.

ווארשא. עוד הרותות נרכאות והלכות שבורים והנפש היהודית נאנחה ומיכבה; אוי נא לי, עוד מעט ואכשל ואפל שדודה. כשל כה הסבל ואין כל צל תקוה, אין שביב אור אף סרחוק. סביב סביב נביט, נגשש באישון האימה ההשכה, נחפש ונתקור, סאין יבא עורנו, אין מוצא. לבטול תחום המושב אין תקוה, כי למעלה במקום גבוה מעל גבוה אין רוצים והעבר הנאסו מטוליפין אוהז בכל כתי בקרנות כסאו ומצבו איתן ואין מתרדו. לא הועילה התנגדות מועצות הממלכה למנסטרטיום הזה, לא הועיל סרוב הדומה להככים למעשיו, הוא לא ילך, כי בארצנו אין המניסטר תלוי בדעת שום מועצה, אלא בכסא הרם והנשא ואין מורידו והוא מגלגל את דומיה האמללה אחרנית בצעדים בטוחים. הדפוטט גולקין אסר לסופר יהודי, כי מצד הדומה קרוב מאד, שהיתה

ציון נשתנה בימי הרצל ממה שהיה בשנות מאות רבות. גם אנחנו נתאבל על חרבן ארצנו, אבל נחשוב מהשכות גם לשוב שמה; לא רק להתאונן על שכרנו אנו רוצים, כי-אם גם לעמול לשיבת ארצנו לאיתנה לרפא שבר עמנו. וכאופן הזה נספור, גם ביום האבל החדש כי בתמו; לא בחבוק-ידיים נשב כרד וגדום על המת, כי-אם בהכירנו מה היה לנו כהיו. ובהוסיפנו למעול מפעלו, אשר פעל בכל נפשו ובכל מאדו. — ומטרתו היפה הלא היתה ארץ מנוס ומקלט לכל אחינו הנעים והנדים ולא ידעו מנוח לכף רגלם ולאום הפשי אמין, הרוצה להשיב ארץ אבותיו לצאצאיהם אהריה. אנחנו קבלנו את ירושת הרצל ואת והנדול בכל האמצעים להשיג את המטרה הזאת הוא חקרן הקיימת לישראל. והנהגת הקרן הקיימת הזאת יוכלה על עצמה לכבד את זכר האיש הגדול גם כדבר מרגש ונראה לעינים, אשר עם זה יהיה לברכה לכל ישראל. הדבר הזה הוא מטע יערי זיתים בארץ ישראל הנותן לחם לכמה משפחות עבריות ואהרי-כן יכלכל מוסדים לאומיים יקרים לכל ישראל כפריו. עד היום כבר הראה העם את הכרת טובתו בנצטעו ביער ההוא כהמשים אלה עצי זית והלק גדול מהם ספריחים ונושאים פרי. אך אין זה די עוד, להיות לאות זכרון גדול כראוי לאיש הגדול. עלינו להגדיל עוד את היער כמה מונים, ואין די לנו שישתתפו מעט הציונים כמפעל הזה, כל העם צריך להראות השתתפותו, כי כבר באה העת, שיכיר כל העם בכל מפלגותיו מה היה לו הרצל ומה מפעלו, שפעל בשביל כלל ישראל. לכן התעוררו בני עמנו להראות ביום גוע הרצל, ביום כי בתמו, כי יודעים אתם להלק כבוד לאיש שמסר נפשו בעדכם ודאג לאהריתכם והתנדבו איש עין אחד להגדיל את היער להיות לזכרון נאדר לאיש אשר שמו נקרא עליו. כל אדם מישראל יתנדב ביום כי תמוז עץ אחד (שבעה כתרם) ויעורר מכיריו ומיודעיו לעשות כן, בזה נהפוך את יום האבל ליום זכרון ואת המספר חסר-התועלת למשישה רענן המכטיה אהרית טובה. הלשכה המרכזית של הקרן הקיימת.

פיריטון קטן.

התפוכות.

כלל גדול יש לי במעשים שנכל יום ויום. דבר שמכטיחים השכם והכטיה, כי כך או כך הוא יודע אני בכרו, כי הוא להפק, שאם לא כן למה להרבות כל כך בהכטחות? למשל מוצא אני, שכל העתונים מכטיחים בכל יום, כי פלוני המושל או גדול הדור הוא כריא ואין לו שום מיהוש, בזה אני מכיר, שבאמת חולה הוא, שאם לא כן מה הא משמע לך? המלכים והמניסטרים בכל הממלכות מכטיחים בכל שעת דכשה, כי אין דבר יקר להם כהשלום והשלום כטוח והם עמלים להחזיקו. בזה אני מכיר, שהם מוכנים באמת בכל יום למלחמה וההודיינות טוביה. פלוני השר מכטיה בכל עת, כי כל האזרחים שוים בעיניו ולא יבדיל בין נצרי ובין יהודי. בזה אני מכיר, שבאמת הוא מכדיל, שאליכ למה לו להשימענו ולכשרנו תמיד. כפעם בפעם אנו מתכשרים בשורות טובות, שבארץ אונגריין או בארץ אישכנו זכו פרוני או פלוני היהודי לאותות כבוד או למעלת אצילים או המלך בכבודו ובעצמו דבר עם יהודי פלוני או שפלוגי הכהן הגדול דנצרים המוף אהבה ושלום בין כל האזרחים. מה עלינו ללמוד מזה? השיטים לומדים מזה, כי בארצות ההן אין עוד שנאה לישראל ולפעיד יש ללמוד מזה דוקא את ההפך, שאליכ איזו רבותא יש בכשורות ההן?

ורוצה אני ללכת הלאה בדרכי זה ולהפוך כמה אמתיות לשרים וכמה הסכמות למעיות, אלא שאני מוצא מבשולים עצומים ומתירא שיהשבוני למשועע. למשל הרי קוראים אתם את השמועות הרעות, הכאות יום יום מרוסיה ומרומניה על-אדות הגזירות הרעות, ההגבלות העלילות, השטנה וכו' וכו', שאחינו בני ישראל שרויים בהן, מה יש ללמוד מכל אלה? בודאי שהיהודים בארצות ההן שקועים כים של שנאה ובכל פנה שהם פונים הם פוגשים רק כמשמטה וכזרון וכרשעה עד שהם קצים כהייהם. ומה אעשה הפעם בכללי הגדול? האלמד אני את ההפך, שאין שם בכלל

קדמון אלילי לעשותו לנצרי, שנו גם את ההגדה האלילית ועשוה לכיבולית.

היהודים בבולגריא. גם ליהודי בולגריא, כארבעים אלף נפש, יש ריב תדירי בין מתבוללים ובין ציונים ושם עוזרת ה"אליאנס" התומכה בכה"ם לעשירי המהלות ללכת בדרך ההתבוללות. העם נמשך כלו אחרי הציונים והם בוחרים בהם כועדי הנהגות הקהלות ובתי-הספר. ובכדי להתחזק יסדו המתבוללים חברות, אחדות, והמלחמה נמשכה ובעבור המלחמה לא זכו היהודים, שיהיה להם בא-כחם כמועצת הממלכה הבולגרית הגדולה. הממשלה נתנה עיניה כחכמ אחד ושמו הרבסט ורמזה לו שיקנדם בין היהודים. אך לתקפי הקהלות לא ישר האיש הזה, כי ציוני הוא, אבל לא אמרו זאת, כי העם נמשך אחרי הציונים, ע"כ אמרו, שאין ליהודים ספרדים לבחור באשכנזי. אז ותר הרבסט על הסנדי-דטורה והציע כחבור ב"ר כלב הספרדי. עתה לא היתה עוד תואנה כפי המתבוללים והגידו לממשלה את האמת שאם תסכים לבחירת ציוני יחדלו היהודים מלתמוך בידה. בראות הממשלה את הדלמוריה וחפרוד שבין היהודים, גורה, שלא יהיה ליהודים שום בא-כחם בפרלמנט והצדק אתה, אם היהודים הספרדים פוסלים את אחיהם האשכנזים, מדוע לא תפסל היא את כל היהודים? בסוף נצחו הציונים ובהרו מר פרחי.

הרואים את הנולד. בקיבו עשו המאות השחורות את הנער ההרוג יושצינסקי, שהעלילו בעבור את עלילת הדם על היהודים, לקדוש והם מקימים ל מצבת זכרון ורכשו את הקרקע סביבות קברו להכין קברים לקדושים ג'חרים, שימיתו היהודים לצרך דתם. הם רואים את הנולד, הלא בידם הדבר לרצוח בכל שנה נער נצרי ולהעליל על היהודים.

מתים לבחירות. ויאלף: מה ראו תקיפי דרוהביטש לערוך זכה בכוחים? כער: השכחת כי נוה להם בוחים מתים מבוחים חיים? ב. לוטטינגער.

רמת המצפה.

גבית מסיב.

מאת ד"ר מאיר באלאבאן.
(מעשה שהיה).

בצעדים רחבים התהלך וונציסלב האציל לכית שליוניצקי, בעל האחוזה בטשיז'יקוב, בחדר האורחים אישר בארמונו וכלו מסור למחשבותיו. העניף, שהוא אהב להתבונן בו, היו היהודים. הלא הכופרים האלה עולים מעלה מעלה — חשב שליוניצקי — ומי יודע לאיזו מדרגה יגיעו עוד. הכל כבר כבשו את המסחר את המלאכות, כל החכירות, כל המכסים ובתי המסים! סרול (ישראל) מרחוב היהודים כלכוכ חבר את כל העיר ולומשוב, דר הוא בארמון האדונים ושולט בכל ונקרא "ה א ד ון י ש ר א ל". כן חכרו היהודים את כל הכנסות הממשלה ואיש אציל אינו יכול עוד לעבור חפשי בדרכו. בא אתה אל השוק, על-ך לשלם ליהודי, עובר אתה במסלת השדה, על-ך לשלם ליהודי, על הגשר, בבית המכס יושב היהודי ואפילו שני הגדולים (גראשעין) ממענה השדה, שמשלמים האצילים לקפת הממשלה, צריכים להשתלם על ידי היהודים והם חודרים אל בתי האצילים והשרים ילידי הארץ, לגבות את הכסף. שליוניצקי התחלחל, כי זכר את היהודי איציק מלכוב, הדורש ממנו זה כמה שנים את המסים והוא אינו משלם. כא לתכלית הזאת נולד אציל בין האצילים, לשלם מסים כעבד ועוד על-ידי יהודים; מעולם לא עשה זאת ולא יעשה כל עוד נשמה באפו ולמען תת חזוק לדבריו קרא לעבדו והתרה בו, שילקחו 25 מלקות במקל אם לא יהדוף את איציק מעל כל המעלות אם יעיו עוד הפעם לבא אל החצר.

מתענג על הפקודה הנמרצה שנתן לעבדו שב שליוניצקי אל חדר האורחים וחכה בקר-רוח לסעודת הצהרים. היום היה ראשון בהיר כחצי הקיץ, הקמה בשדה הבריקה לאור החמה במרחק רב, רוח קלה הנידה את השבלים המלאות, העומדות לקצירה. האדון שליוניצקי שמח ביכול השנה הזאת, בענג רב השקף

בו, בימי המרידה, כאשר שלחו הגורדים ואגודות שודדים מכתבי התראה לכל אדם לתת להם כסף יעץ את מביריו לבלתי תת להם כסף וקצה החפשים גבר עד להשחית. במקרה הובא אל בית החולים אחד השודדים, שנפצע מירית השוטרים והדיר מאירוביטש חוה דעתו, כי חייו בסכנה ואינו צריך שמירה. אחרי הנתוח הוטב מצב הפצוע וברח מביה"ח. כזה השתמשו המורדים. והלשינו עליו, כי שם ירו עם חברת מורדים ושודדים והממשלה קבלה את המלשינות וחרצה עליו משפט גרוש לסביר ושנים אהדות סבל שם כאחד השודדים. עתה יצא לחפשי.

המושבבה פתח תקוה. המושבה הזאת אצל יפו הולכה ומתפתחה ועוד מעט תהיה לעיר חומיה. מספר יושביה 2200 נפש. מלבד הפועלים הזרים, שצמעת כלם ערבים ורק כששים יהודים ביניהם היהודים יורדים לאוסטרליא ולאמריקה לכמש עבודה בנכר. הכנסות האכרים היא מן הגנים וחכרמים ההולכים ומתרבים. בשנה שעברה הוציאה המושבה 125.000 ארגזים תפוחי זהב. בקרוב יגמרו הגנים החדשים ותוכל להוציא חצי מליון ארגזים. מחיר הפירות הולך וטוב. הסחורה הולכה למצרים, לאוסטרליא ולרוסיא. רוסיא הורידה את סכום המכס ושמו רוסיא נפתח לפני אי בעת האהרונה התישבו שם בעלי מלאכה וחנונים ועושים שם עסקים טובים. גם מיהודי קוקז נאחו שם. יושבי המושבה רובם יהודים חרדים והם מכבדים בתי תלמוד תורה על בים חפשים. אבל גם בתלמוד תורה אין מלעיטים את הנערים הרבים כמו בגולה בפלפול מפל. אבל לומדים תורה עם מלאכה ועבודת גנים. עתידות גדולות למושבה היפה הזאת.

יהודים מושלים בהודו. מלך אנגליא מנה את היהודי ליוגל אברהמס למוכיר הממלכה (מניסטר) יעניני הודו, גם המזכיר בפרלמנט לעניני הודו הוא יהודי, בני של ר' ישמאל מונטנו.

מולרביץ. מה היא מולרביץ אצל העמים? ילך לו איש בשם אלהיו, אבל ילך ולא יבא בבבולנו. ע"פ רוב אין לעמים מולרביץ כזאת, אלא הם אומרים: יבא כל איש אלינו ויתפלל עמנו. ומה היא מולרביץ אצל היהודים? עמכם עמנו ואלהיכם אלהינו, מי שכוננו, אחריכם נרוצה! והיה מעשה בעיר סיט לואי התנדבה הקהלה היהודית, להשאיל את בית-הכנסת לנצרים, להתפלל בו בשבתם, והיהודים נהנו מאד, הרגישו עצמם מיוחסים, לכבוד גדול כזה כבר זכו. ואולם בפיטסבורג למד כהן נצרי אחר דרך היהודים ונתן רשות לרב לדרוש בכמה שלו וכל העדה הנצרית בעסה עליו והעבירתהו מכהונתו.

משפט שוד ורצה. בעיר גליוויץ בשלזיא הפרוסית נגמר דין הזוג החיש סופקא ואשתו, שנאשמו כי הרגו שניהם כחרף שעבר את הרוכלת היהודית שריגה מכריאנוב בגליציא, שהיתה ורוכלת כל ימי השבוע במעט סחורה דלה בערי פרוסיא. כבואה אל החיש גזלו מידיה את סל מרכולתה ואת כספה אשר בכיסה והרגיה וצפנוה בארובה אשר במרתף ויצקו על כנדיה נפט והציתו בה אש. מנקה הארובה גלה את המתה השרופה. החיש נדון למיתה ואשתו למאסר משה חמש שנים.

כסא מלך אנגליא. בגלל משיחת מלך אנגליא, שהיתה בימים האלה במקדש ווסטמינסטר בפאר ובהוצאות, שאין דוגמתם בכל העולם ובכל הזמנים, מזכירים העתונים, כי בתוך הכלים היקרים, שמשתמשים בהם למשיחת המלך האנגלי, נמצא כסא, שאין ערוך לערכו, וערכו אינו ביוקר החמר, ששמנו הוא עשוי, כי הוא עשוי מאבן שבורה ומאוסה ועליה רק דף של עץ למושב. חשיבות האבן הזאת היא עתיקותה. האנגלים אומרים, כי האבן הזאת היא האבן אשר שם יעקב מראשותיו בבית-אל ועליה ישן וחלם חלומו. יעקב הביא את האבן מצרימה וכת פרעה הביאה אותה לספרד ומשם הובאה לאירלנד ומשם לשוילנד ומלכי שוילנד ישבו עליה כמה מאות שנה עד שגזלה מלך אנגליא עדוארד הראשון. כמובן שקר המסורה הזאת. והאמת היא כפי השערה נכונה, שהיתה האבן לפני אלפי שנה מזכה לאילי הנרמנים או הקלטים הקדמונים ואולי דם אדם נזרק עליה. אלא שהנצרים, שהפכו כל מנהג

דרשו שחד רב. וכעד השחד הספיקו הסוחרים סחורה, שלא תצלה לכל. אנשי הצבא השיגו מנעלים, שלא יכלו לנעלם ומכרו כל זוג בעד רובל, והמספיקים עצמם קנו אותם והספיקו אותם שנית. — באוסטריא התפטר מלבד המניסטר למסחר וויסקריכנר והמניסטר למסכה"ב גלומבינסקי גם ראש המניסטריוס בארון ביגרת, כי הסוציאליים-הנצרים החליטו בקצפם על האשכנזים שלא יתחייבו לתמוך בידי הממשלה וידם חפשית. בהחלטה הזאת אבד הרוב לממשלת ביגרת בפרלמנט ואינו יכול דנהל עוד את הממשלה. הקיסר מנה את הכארון גאיטש בראש הממשלה הקימת ועליו לישא וליתן עם המפלגות להבטיח לו רוב. איך יצא מהמכובה עדיין נעלם, כי בלי שלום בין אשכנזים וטשכים אי אפשר לצרף רוב דעות בפרלמנט.

סדור הקהלה בירושלם. קהלת ירושלם, ששלטה בה אנרחיה, מתחילה להסתדר, מפני הפרוד הרב שבין הבוללים השונים קשה ליסד שם קהלה שלמה. מיום מות הרב הזקן ר"ש סלאנט היו הבוללים מפורדים וכמה קלקולים נעשו ע"י הפרוד הזה. עתה עמלו טובי אחינו האשכנזים לשוב לכונן קהלה שלמה כשרם יעלה הרב החדש ר' יעקב מאיר על כסא הרבנות הכללית. בחרו ועד של ע"ב בוררים ויסדו תקנות חדשות לקהלה ובסוף בחרו כועד של כ"ג ראשי קהלה, שינהלו את הענינים הכלליים לכל הבוללים יחד. המשבר הנורא, ישעשה שמות בכל המוסדים הצבורים וגלה את הפרץ בהנהגתם, הביא חפץ השלום בקהלה ושביר את קשה ערפס של מעוררי מדנים, שלא חפצו בתחלה ברי יעקב מאיר לרב וחכם בשי, לפי שהוא אדם ישר ביותר ופחדו מפניו. עתה כלם רוצים בו והכינו לו קבלת פנים נהדרה ומודים במרותו ומקבלים עליהם מוראו. ואותם האנשים, שגרשו את ר' יעקב מאיר מירושלם בחרפה, משיבים אותו על כסאו בכבוד גדול. נבואות לואיג'ר. המלך קארול הרומני גלה סוד חשוב, כאשר הגידו לו, כי נפלה המפלגה הנצרית-סוציאלית כוויץ מפלה שלמה העיר, כי השמועה הזאת לא הפתיעה אותו, כי כן נבא לו ידירו דיר לואיג'ר בפירוש לפני מותו. ידוע שבקר לואיג'ר את המלך קארול בשנה לפני מותו, להתרועע עם מלך, אשר תמים-דעים הוא עמו, המלך הללו בפניו על כחו וגבורתו להגדיל את מפלגתו ולעשותה לשלטת באוסטריא. לואיג'ר ענהו כנענוע ידו, כי כל זה בעודנו חי, אבל הוא מתירא, כי אחרי מותו יבא המכול. נבואתו זאת נתקיימה במלואה, לואיג'ר ידע היטב, שאין למפלגתו על מה להתקיים רק על בשרונו הוא לבדו.

מקום לעולי גולי. חי יק"א רוצה להמציא ליהודים העולים לא"י, אם יש לכל אחד חמשת אלפי פרנק, כמושבות מתולה בגריל וזכרון יעקב תחת הר הכרמל ויטה על יד הים. לכל אחד 250 דונם קרקע, בית ורפתים במחיר 22.500 פרנק, לשלם את המחיר כארבעים שנה במניות כנות 700 פרנק. הקון של חמשת אלפי פרנק תהיה לקנות מכשירי עבודה, מקנה וזרע.

למספר היהודים באמריקה. לפי חשבון הדיר ערנסט שולטעס נמצאים עתה בעיר ניו-יורק לכדה מיליון ומאת אלף יהודים, יותר מאשר בכל ארצות אירפה יחד מלבד אוסטריא וממלכות המזרח. יותר מרבע יושבי העיר ניו-יורק הם יהודים. מעולם לא היה קבוץ יהודים גדול כזה במקום אחד. כבירלין אין רק חמשה פרוצנט יהודים, בקושטא ששה, כוויץ תשעה, באמשטרדם אחד עשר, בבודפסט עשרים, בווארשא 33 בלודו 47 ובירושלם 66. בעיר ניו-יורק ישנם שלשת אלפים עורכי-דין יהודים, אלף רופאים.

עלילה על רופא יהודי. על המצב הפוליטי ברוסיא בכלל ועל כשחון היהודים במצב שהוא כפרט יורונו ענויי הרופא היהודי דיר מאירוביטש ביעקאטע-רינודאר, הוא היה רופא הצבא במלחמת רוסיא וטורקיא. לעת זקנתו, כאשר גמר עבודתו בצבא, היה רופא העיר בעל הכנסה רבה, ובכל זאת התנדב לעזוב חייו הכמוחים וללכת למלחמת יפן, לעזור את צבא רוסיא. כשזכו מן המלחמה הוסף לעבוד את הממשלה הנסונה אחור ונכחם בבחירות נגד המפלגות החפשיות לשוכת הממשלה. במעשיו אלה משך עליו חמת ההפשים ונשבועו לחנקם

בעד חלונו והערך במה יבנים לו קציר השנה הכרובה הזאת.

הרחק מאחרי החלקה סמוך לאופס נראתה המסלה הלבנה מבין השדות הירוקים והצהובים; זאת היא המסלה המוליכה מלבוב לזולוטוב ועגלות מעונות עברו עליה. רובם עברו לצד אחד, למזרח ומרחוק נדמו ככתמים שחורים על פני שמלה לבנה. בתוך העגלות הארה הכיר שליוניצקי שורה ארוכה של עגלות, שהתנועעו מהרה זו אחרי זו, כאלו הפצו כהשאיר את כל האחרות אחריהן. הארון שליוניצקי התאמץ להביט היטב, להכיר את יושבי העגלה ולתמונה ראה והנה העגלה הראשונה סרה מן הדרך פתאם אל חלקות שדהו; ומאחריה סרה גם השנית, גם השלישית, הרביעית וכו'. הסוסים הלכו לפניהן והצו בגופותיהם את הקמה הירוקה ובוססו בפרסותיהם את השבלים הנגמלות. בהרדה הביט שליוניצקי ולא יכול לסדר מחשבותיו; מה זאת? המטררים הם או שכך רע, השואף נקמה ומבלי להודיעהו את דבר ריבו הוא רוצה לכבוש את אחוזתו? במהרה קרא למבשל מן המטבח וצוהו לרוץ שמה, לראות מי הם "האורחים" ולעצור את סופיהם. המבשל רץ השדה, השיג את העגלה הראשונה ואהז את הסוסים ברמסם. אך מכות יוטי בכח רב אלצוהו להרפות מן הרסן ונפל אין אונים ארצה. העגלות עברו הלאה עד בואן לפני שער הארמון. בחפזון קפצו האנשים מעל העגלות; הארון שליוניצקי הקשיב מלמטה קול שיחה עזה ובטרם ידע נפשו עמד לפניו היהודי הלבובי השנוא איציק ואחריו חבל אנשים ידועים לו מרחוב היהודים בלבוב; אלעזר החוכר, איזידור השמן, אלעזר הזקן, שמואלקא בן התגרנית, ליבקא צדוק, ליבקא עושה המטבעות, דוד הטבח ועמם עגלונים ועבדים משתי היהודים. הארון שליוניצקי נאלם דומיה; לעמוד על נפשו בפני ההמון הזה לא יכול, כי רק שני עבדים היו לו בביתו, הנותרים הלבו אל הכמה. לא היתה כריה אחת רק לשלם בהכנעה את כל המסים, שנשאר חיב מכל השנים, תיכף ומיד כמו שדרשו. ושמה להפטר מידיהם. היהודים לקחו את הכסף ויצאו מן הבית, קפצו על העגלות, שעברו כמו שבאו ובעוד רגעים אחרים נעלמו במסלה בתוך ענן אבק.

כמעט עברו היהודים התעוררה בלב שליוניצקי תאות נקם. חמתו בערה בו עד להשחית, צוה לצלצל בכפר בפעמון הגדול ולהוציא את כל הסוסים מתוך הארוה ובראש מהנה פרשים דלן אחרי היהודים. על פרשת דרבים, לא רחוק מבית המלון ישב על אבן המילים יהודי דל, רוכל לבובי מהמגרש הקראקאי בלבוב. רגלי הלך האיש מלבוב בדרך ליום השוק בזולוטוב וישב פה כנוח מעמלו מעט. אצלו על הארץ היתה מונחת חבילת מחורתו הדלה, שקנה בכסף אשר לזה ברבית. משה — בן שם היהודי — בראותו את המחנה מרחוק הסיר את מצנפתו מעל ראשו ביראת הכבוד והשתחוה לפני שליוניצקי בהכנעה רבה. שליוניצקי הכיר את היהודי מאז, כי זה כמה פעמים קנה מידו חפצים קטנים. משה היה רגיל להביא אל חצר הפריץ נרות של חלב למכור. עתה התנכר שליוניצקי לפניו, הוא הכיר בו עתה רק את בא-כח העם היהודי השנוא, שהכניע את גאון עזו עליו לשאת עון מחללי כבודו, הוא ישא עון כלם. "שכב בזה!" קרא שליוניצקי בקצף גדול. משה התחלחל, כי הרגיש מה נכון לו ועמד בנציב אבן. השכיבו את הכלב! קרא שנית בועף וכרגע תפשו בו ההידוקים ומשה שכב על האבן באימת מות. "המשה ועשרים שבטים!" פקד הפריץ והידוק אחד ירד מעל סומו והתחיל להלקות את היהודי. והארון שליוניצקי ישב על גב סומו בגאווה ומנה את המכות בדיוק ובקול רם לבל תבלבל אותו צעקת היהודי המשוע מרוב מכאוביו. שליוניצקי נהנה מאד כאשר כלה חמתו ובראותו נקם מאת מחללי כבודו.

אחרי בן הרימו העבדים את היהודי המתעלה והנאנק מעל האבן והושיכוהו על סוס המחנה שב אל החצר. בזה תם מסע המלחמה. בהגיע המחנה אל החצר אסרו את משה בנחוששים והשליכוהו אל מרתף אפל, לשכוב שם למעצבה עד אשר יפרוהו אחיו יהודי לבוב מירו. ואת חבילת הסחורה, אשר הרימו

העבדים מעל הארץ נתן הפריץ להם, לחלקה ביניהם, להיות להם שכר בעד עמלם ביום השבת.

אחרי שבועות אחדים בא ללבוב הארון העדין וננציסלב האציר לבית שליוניצקי שר משיזיקוב ובנותיה ועלה אל בית-הדין שכ המצודה והגיש תלונה על דכופרים היהודים בלבוב, שהעיו להתנפל עליו בשבתו שאנן בחצרו והפריעו מנוחתו ובטחונו וחללו כבוד אדם המעלה. ובאותו הזמן הגישה גם האשה הכופרה שרה תלונה אל בית המשפט עד הפריץ משיזיקוב. בקול נמוג מבכי ספרה לשופטים, כי הארון שליוניצקי ועבדיו לקחו בשבי את בעלה הנקי משה בלי כל טעם ומענה, הלקוהו מכות אכזריות בלי חמס בכפו, אסרוהו בנחוששים וכלאוהו במרתף ועוהו שם ברעב ובצמא עד מות והיא נשארה אלמנה חיה נמוגה ברעב עם ששה ילדים קטנים.

בן קרה ביום 3 לחדש ספטמבר בשנת 1603 לגאולה על פי כתבי הארכיב הלבובי כרך 356 עמוד 1162 עד 1164.

הערת המערכת. מן המסרה הזה עברו יותר משלש מאות שנה ובארץ הזאת לא נשתנה הרבה. היום מביאים פה מחנה צבא, לירות על אנשים ונשים נקיים, העומדים שקטים ושלוים בחוץ לתמס, להביט על תנועת הבחירה, יען העיו היהודים כופרים אחרים לדרוש זכותם האזרחית, להכנס לבחור בטוב בעיניהם.

עד הבטלנות בישראל.*

מאת ד"ר ש. מ. מולמד.

1.

הבטלנות בישראל — נושא יפה בשביל דיסרטציה של סטודנט עברי, שדה-חקירה בשביל פסיכולוג עממי מן הפסיכולוגים המודרנים, ובכלל ענין מושך את הלב. אם נחפוץ ואם לא נחפוץ: סמאה קבים של בטלנות, שירדה לעולם, תשעים ותשעה לקחנו אנחנו. כך ראגה לנו ההשגחה העליונה ועלינו להורות לה על חסדה, אין בנינו חולי הנפש במספר זה, שאנו מוצאים אצל עמים אחרים, גוף עמנו אינו מורעל על ידי אלכוהול, נעדרה ממנו אותה האכזריות של האריים, והחוקר במקצוע המחלות השונות לא ימצא אצלנו עבודה, ואולם בתיר תמורה לכל החמרות האלה ברכה אותנו ההשגחה כמעט בטלנות, והיהודים, שמוני לב הם, ודאי שמכירים את הבטלנות על פני האכזריות או על פני השכרות של עמים אחרים.

מה זו בטלנות? על השאלה הזאת כבר עמדו נביאי ישראל וענו: "הוי שכורים ולא מייין." ובאמת אי אפשר לתת להבטלנות הגדרה אחרת, נבונה ומדויקה, יותר מן ההגדרה הזאת. שכורים ולא מייין... כלומר: אנשים חיים בחמשה חושים, שאינם רואים ואינם מרגישים את המציאות הפשוטה. בזה יבדל גם השכור מזה שאינו שכור. בתבונתו של הבטלן, כמו בזו של השכור, שוררת ערבוניה נוראה. אין הוא רואה ואין הוא מרגיש את הדברים כמו שהם לעצמם ואין שום יחס ושייכות לעולמו, שהוא מצייר לו בדמיונו, ולעולם של המציאות הפשוטה, את אשר הביע נביא ישראל גאון השכל והשפה במלה אחת, אותה תארו בצבעים שונים גם המופרים והפייטנים בישראל. הביטו על הגבורים של שלום-עליכם ומנדלי, על הכתריאיים וקרוביהם! הלא הם בלם אנשים חיים ובריאים בלי מים ופגע, אנשים נורמליים, שלא נטרפה עליהם דעתם על ידי שכרות יין או על ידי מראות אכזריים ובכל זה אין הם נורמליים במלוא מובן המלה, כי נעדר מהם רגש אחד חשוב, הרגש בשביל המציאות. הבטלנות התרכזה בכתריאלובקה, ואולם אינה חסרה כלל גם במקומות אחרים. אני לכשעצמי אינני יודע, מי גדול יותר בבטלנות, הכתריאלי העני או יועץ-המסחר העשיר הארון לוי במערכה של ברלין, אף על פי שזה מיליונר, עסקן צבורי, עובד חרוץ בממחרו ואולי גם קרוב למלכות... עוד מרם אפשר לשקול את הבטלנות במאזנים. אם הבטלנות היא

בעיקרה העדר של רגש בשביל המציאות. במה יעלה הארון יועץ-המסחר לוי, שעומד ומכריז כל היום על עצמו: גרמני אני, מן הכתריאלי, שעומד ומתפלסף על רבושו של רומשילד ועל מלחמת גוג ומגוג, או מן הניגר האמריקני, שעומד בחוץ וקורא: ל בן אני, או מקלוד מונטופורי והכריז, שמשויש את הנביא מענתות להנביא מנצרת? נניח לרגע, שהארון לוי הוא גרמני באמת, אבל מכיון שכל העולם עומד על דעתו, שיהודי הוא, בן עם וגוע אחר, אז אין הוא גרמני, אלא יהודי. דעת הרוב זוהי המציאות הפשוטה, והארון לוי אין מרגיש אותה ובשביל זה הוא רק כתריאלי מודרני. אחת היא אם הכתריאליות תתגלה אלינו בצורה זו או אחרת. העיקר הוא, כי היא חיה ונמצאת.

ומי כעמד ישראל גוי בטלן בארץ! עם איתן וכביר, עם שהאלקים חנן אותו בכשרונות עשירים בחסדה לחיים, בתבונה חודרת ובלב מרגיש, חי זה אלפי שנים בגולה. האם אין זו בטלנות אן-גרא? עם, שנענה ביסורים וחי תמיד בפורעניות, מרגיש תמיד רק צרותיהם של אחרים ודואג תמיד אך בשביל אחרים, האם אין זו בטלנות נאווית? בימים ההם, בימי הפוגרומים והשחיטות, עמדו נערי ישראל בכרך, גינכה וציריך ומחאו נגד רדיפות הארמנים, איך עלינו לסמן מעשה כזה? בטלנות חיינו של אלה ושמונה מאות שנה, אפשר שנוכל להצדיק בזה, כי כל זמן שישראל היה סגור בתוך הגיטו, היתה הכתריאליות "חיון מוכרח, מי שלא ראה את החיים, לא יוכל גם לצייר אותם. אבל מה עשו היהודים אחרי אשר נפלו חומות הגיטו? איך השתמשו בהארפיות, שנתנה להם במתנה? הם עשו ממנה מעיל חדש לכסות את בטלנותם הישנה, ותחת בטלנות פשוטה בת צורה אחת הוציאו בטלנות בק"ץ צורות.

ביום אחד בהיר ולעין אור השמש מתאספים רבני ישראל ומחליטים; עם ישראל כבר חדל להיות ומהיום והלאה הננו רק בני דת אחת; לאומיותנו היא גרמנית, צרפתית, אנגלית, הכד על פי המקרה והאסון. בינתיים קוראים החרדים לבני ולתענית והרוב הגדול השרוי בצער אינו מבין כלל מה נגזר עליו. הגרמנים הצרפתים והאנגלים מצדם עומדים ומשחקים בפוסמי או כחשאי למעשה הבטלנים, הכל לפי הטמפרמנט והנימוס, ויש בהם הקוראים ליהודים בפוסמי: "תודה, לא נחפוץ בכך" או "הוצפה ונבלה" (גם כן הכל לפי הטמפרמנט).

ההיסטוריונים העברים הלאומיים קוראים למעשי הרבנים האלה "בנידה", אבל למה לנו להשתמש בכלי-תותח, אם קנה-הרובה ימפיק? לא בגידה ולא נבלה אלא בטלנות, שכרות ולא מייין, כי האנשים האלה, שהכריזו את מות עם ישראל, עברורק על שני דברים של המציאות הפשוטה: ראשית, כי היהדות היא שיטה של לאומיות חקית ולא בנסיה דתית, ושנית, שהאומה העברית היא חזקה כל כך, עד שיכלה להתקיים אלפי שנים אפילו בלי מדינה, שהיא בכלל היסוד של כל לאומיות. בכדי להכיר שני דברים פשוטים כאלה לא נחוצה שום גאונות מדעית או מדינית, אלא רק רגש בשביל המציאות הפשוטה, מעט ישוב הדעת של אדם פשוט שאינו שכור.

אבל הבטלנות היא שכרות שלא מייין, ובמקום שיש שכרות, אין ישוב-דעת ואין הכרה של המציאות. במובן מן הבטלנות ועד החוצפה אין אלא צעד אחד. מי נתן להרבנים האלה את התוקף לבאר ולהכריז בי עם ישראל חדל להיות? עם ישראל? או חלק נכבד של העם? גם השכור עלול לפעמים לשכר, להשחית ולהרום, אבל לא מרוע דבב, אלא מהעדר ישוב הדעת, ומכיון שעם ישראל קונסרוטיווי בטבעו ומחויק במסורת אבות, הולבים יהודי המערב ומחויקים בבטלנות זו, ואפילו להאנטיסמיסמוס המודרני בכל צורותיו לא עלה לבער את הבטלנות הזאת מישראל.

מנקודת הראות של הבטלנות נוכל לבאר הרבה חזיונות של ההיסטוריה הישראלית בכלל וזו של המאה האחרונה בפרט, כמו החמרה להכעים של תקופת ההשכלה, המרקסימוס הברדישבי בכל המינים הקיימים שלו, הפילוסופיה הדתית של מבקשי האלקים שלנו, נדבת היקיא להפינוד המדוש, הדיפלומטיה של הדיר נומיג, הלאומיות הזרנגנית ועוד הרבה חזיונות

(* את המאמר הזה, שנדפס ב"הצפירה" מצאנו מוכשר מאד לפשט העקמימות שבלב ששכילינו וראוי לפרסום גדול, ע"כ נחויק לתת לו מקום גם בעתון גלעיני.

מודעה

מפאת שרשימתנו החדשה אשר תכיל את כל ספרי הספרות העברית הישנה והחדשה בכל מקצוע הולכת ונרדפת, אנו פונים כזה אל המהמרים והמיליים החפצים בפרסום ספריהם ברשימתנו בבקשה להודיע לנו את שמות ספריהם, מחבריהם, תכנם, מהותם, ומחירם. לאלה שישלחו לנו אקומפלט לדוגמא אנו משיבים תודה מראש.

Amkraut & Freund, Buchhandlung Przemysl.

הוצאת "התחיה".

חדשות בספרות העברית

יצא לאור קובץ ציורים וספורים בשם

פסיעה ראשונה

מאת ש"מאי הלמניקוב.

מכיל (112 דפים) שבעה גליונות דפוס בפורמט גדול נדפס הדור.

הספורים והציורים מתארים את חיי עמנו הדוריים ברוב כשרון.

המחיר 1.40 כתר, פורטה 20 הלר. ברוסיה 70 קאפ. האדרסה:

S. RUBINSOHN, Buchhandlung „Hatechyjah“ Stanislaw, Galizien

Erstes und Grösstes Gramophonhaus JOSEF WECHSLER

Engros & Endetail

Lemberg, Sykstuska 2. Krakau, Grodzka 71.

גענעראלפערטריטער דער גראמאפון אקציען-געזעלשאפט

מיט סארקע שרייבער ענגעל

גרעסטעס לאגער פאלנישער, דייטשער, העברעאישער אונד יודישער פלאטען מיט סארקע ענגעל.

20.000 פלאטען ערסטגרעסטער קינסטלער

שטעטס אס לאגער

רעפערטאריילע אונד ווערקשטעטע אס אָרטע. בעסטע אומטויש-בעדינגונגען. — פרויקאמאלאָגע גראמאפון אונד פראנקא.

לעסבערג, סעלעפאן 2033/II
קראקוי, סעלעפאן 461

כשרה זערכווארען-פארק

A. Finkelstein, Lemberg, Gołuchowskipl. 2.

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען, בעסטע כשרה דעליקאטעסע. די פאבריק איזט לויט דען מאדערנעסטען בעהעלפען איינגעריכטעט, ווי עלעקטרישע קראפט א.ו.וו.

אונד ערצינגט נור פרימא-ווארע

בהכשר הרה"ג ר' משה באב"ד האב"ד פה.

„KOSMOS“

Unfall-und Haftpflicht-Versicherung-Aktien-Gesellschaft in Wien.

General-Repraesentanz für Galizien u. Bukowina:

Josef Gruber in Tarnow Walsowagasse 17.

Vertreter werden unter günstigen Bedingungen aufgenommen.

Zu wenden an:

JOSEF GRUBER, in Tarnow.

קול מבשר.

לשנחתה לצס סל ווערלי וונקדיקי רבינו הגה"ק נאור הגולה רבי ר' לבי אלינולך נדינוצ זלוק"ל, (צעהו"ח ק' בני יששכר ועוד ספרים יקרים) וחוצצי ספריו הולחנו לאור ספרו הנפורסם "אגרא דכלה" עה"ת, שה"י יקר צולילוח ולל הדפסנוהו פשוט כצראשונה, כי אס כהנו לו פנים חדשה, והוא:

(א) אגרא דכלה זה, צו תבואה כל הסגנות הנפוזרות ונפורדות ונקו"ס דרך עדותיך ונקו"ס קהלת יעקב וינאלן הקורא על נקוונ ונקודרות צלי לילוח וחיפוש;

(ב) אגרא דכלה זה יכיל צקרו כל הנאורים הכפולים צקפר צני יששכר, ונה צצראשונה רק הורו צצצע עליהם: עיין פה וסס צצני יששכר ועשה על נקוונס פה יצואו צצלוס;

(ג) אגרא דכלה זה אור חדש יאיר צהוספת נאורים חדשים, ע"י סזכינו להעתיק כה"ק ונעס נתגלה לנו אור הגנוז, שה"י צהעלם ונחתנו;

(ד) אגרא דכלה זה, צו נשלחו כל הנאורים הנקוטעים, שה"י חקרות ונעס קורות ותיצות, וחותיות, להשלוח הנאורים ונעס נצצנו ונלפוניו, ונאורים קסי-הצצנה, כולס ונצוררים צצר היטב;

(ה) אגרא דכלה זה הוגס צעיון ננרץ לפני הסדפסה ולחצריה, וננכופה כקולת נקיה;

(ו) אגרא דכלה זה כולל צהדרו ויפיו החלוצי ג"כ, סנדפס על ניר עוצ יפה וחזק צלותיות חדשות ולחירות צצצניה 1/4 ונחירו רק 5 K.

להסיגו צבל צני ונקחר הספרים. הנכירה הרשקה אלל Amkraut & Freund, Przemysl.

האמעל ורעסטוראציען כשר לבע"ב יהודים של

שלום אהרן ראזענטאל בלבוב, רחוב רועזניצקא 13 סעלעפאן נו 1314

AGENTEN GESUCHT

Offerte an General Repraesentanz der „Pallas“ Kreditgenossenschaft der Berufe mit akademischer Vorbildung Wien II Kl. Schiffgasse 20.

M. Gutwirth, Krakau MOSTOWA 3.

liefert Knochenmehl und Thomasmehl in jeder Gehaltslage zu sehr billigen Preisen. **AUSSER KARTELL.**

Verwaltung des Jüdischen

Pr. REALGYMNASIUMS

mit Oeffentlichkeitsrecht in Storożynetz (Bukowina).

רעאל-גימנזיום יהודי

עם כל זכות ויפוי-כח של כל גמנויות הטמשלה האוסטריות ועם למוד רחב ועמוק בכל מקצועות התה"ק וכתב ולשון עבר. בשבתות וי"ט חפשיות גמורה.

תלמידים מגליציה נחזין מאד, שיכאו במוקדם האפשרי להכנה, חדשים אחרים לפני שנת הלמוד. פענסיאנאט! פרוספקט חנם.

Kurort ROZNAU

in Mähren

Ältester weltberühmter Kurort, Saison vom 15 Mai bis Ende September.

דיא שטרענג כשר רעסטוראציען למהרין מן המהרין של מ. דענעמארה אין ראָנוי איזט שאַן ערעפפנעט, רעפנע-רענצען טנאנוי גליציה אונגארן ורוסיה.

כהא דהתרא עדיה!

כל החפץ לגלה הזקן בהתר ולא באסור יקנה ממני את אבק-הגלוח החדש

EXCELENT

כשמו כן הוא, טוב ויפה וריחו נעים ומועיל לגלוח הזקן ברגעים אחרים עצהו"ש. הירא דבר ה' יוצא כזה ידי חובת המקום וי"ח הבריות, מחיר תבה אחת כתר חצי. שתי תבות שני כתרים וחצי. ע"י נאכנאהטע לא ישולח. כתובתי עתה.

MOSES KATZ JERUSALEM, Palästina, Poste restante

לפנים היה מושבי בלונדון.

ספר נפלא

Cudowny Samouczek Wunderbuch

zum Selbst-Unterricht der deutsch. Sprache in zwei Sprachen (polnisch-deutsch)

vorgetragen von

JOSEF S S JAWORSKI

Gymnasial-Oberlehrer

und MAJER LAUB

bekanntem Pedagogem.

Bis heute 2 Teile gedruckt zu je 32

grosse Seiten.

Preis 1 Krone für beide Teile

auch Briefmarken werden angenommen.

Bei Postsendungen 10 h. mehr.

Zu bekommen bei

Majer Laub, Krakau Dietelsgasse 9.

Hier habt Ihr Gelegenheit, auf eine ungewöhnlich leichte Art die deutsche Sprache im besten Sinne des Wortes, zu erlernen.

Wyd.: Naftali Hof S. M. Laser

Odpowiedzialny redaktor: S. M. Laser. Drukiem M. Lenkowicza w Krakowie. Bożego Ciała 22.

כשרה זערכווארען-פארק
Salomon Podhrozer, Tarnopol, Sobieskiplatz

ליעפערט אלע סארטען זערכווארען בעשע נישד דעליקאטעסע. רא פאבריק איזט לויט דען מאדערנעסטען בעהעלפען אונד היינעישען פארדערונגען אייניגע-ריכטעט וויא עלעקטרישע קראפט א.ו.וו. אונד ערצינגט נור פרימא ווארע כשרה לרד"ג י" שפען באב"ד יצ"ל כן המתכ ספר ממת הנור עם בית דינו.